Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

> Retouradres Postbus 20350 2500 EJ Den Haag

J.V.

DGLZ
Directie maatschappelijke ondersteuning

Bezoekadres
Parnassusplein 5
2511 VX Den Haag
T 070 340 79 11
F 070 340 78 34
www.rijksoverheid.nl

Inlichtingen bij

Kenmerk
4319401-1092343-DMO

Kenmerk afzender

Bijlage(n)
-

Correspondentie uitsluitend richten aan het retouradres met vermelding van de datum en het kenmerk van deze brief.

Datum 5 oktober 2026
Betreft Verzoek om bestuurlijke duidelijkheid over rol van de VNG in de Wmo-keten en doorwerking naar gemeentelijke besluitvorming

Geachte heer V.,

In navolging van uw correspondentie met het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS), heeft u per brief verzocht om duidelijkheid met betrekking tot de rol van de VNG in de Wmo-keten en de doorwerking van de betrokkenheid naar gemeentelijke besluitvorming.

U heeft daarover diverse vragen geformuleerd en uw brief tevens doorgeleid naar de Tweede Kamer. De vaste commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport heeft gevraagd om een reactie op uw brief. Ik zal dan ook een afschrift van onderstaande reactie geanonimiseerd aan de Tweede Kamer doen toekomen. Gezien de samenhang tussen uw vragen, zal ik ze ook in samenhang hieronder beantwoorden.

U vraagt naar afspraken tussen het ministerie van VWS en de VNG in relatie tot beleidsontwikkeling rond de Wmo 2015, de democratische legitimering en de totstandkoming van beleidskaders, modeldocumenten en standaarden et cetera in verhouding tot de beleidsruimte van gemeenten. Bovendien vraagt u of voor het ministerie van VWS aanleiding bestaat de rol van de VNG te herzien.

De VNG en afhankelijk van het onderwerp, andere relevante veldpartijen en belangenbehartigers, denken mee bij te vormen beleid en worden bijvoorbeeld bij de totstandkoming van wetgeving uitdrukkelijk uitgenodigd te reageren (de internetconsultatie[1]). Het Rijk hanteert een centrale werkwijze voor het maken van beleid, namelijk het Beleidskompas. Dit omvat onder andere het uitvoeren van impactanalyses en het doen van een uitvoerbaarheidstoets decentrale overheden.[2] De VNG behartigt de belangen van gemeenten en handelt niet namens of in het verlengde van het ministerie van VWS. De VNG doet dit op basis van de code

[1] Zie bijvoorbeeld https://vng.nl/uitvoeringstoetsen
[2] Zie het beleidskompas op de website van het kenniscentrum voor beleid en regelgeving: https//kcbr.nl/ontwikkelen-beleid-en-regelgeving/beleidskompas.

interbestuurlijke verhoudingen.[3] Het ministerie van VWS is niet voornemens de samenwerking met de VNG op andere wijze vorm te geven of te formaliseren.

Een voorbeeld van een modeldocument is de modelverordening die wordt gebruikt voor jeugdhulp en maatschappelijke ondersteuning. De modelverordening dient als leidraad voor gemeenten en bevat in ieder geval de essentialia ten behoeve van de lokaal vorm te geven verordening (en daarmee samenhangend beleid). Dit doorkruist de beleidsruimte die gemeenten bijvoorbeeld op grond van de Wmo 2015 hebben niet. Het is nadrukkelijk een leidraad en hulpmiddel dat door de VNG is ontwikkeld om gemeenten te helpen, niet om de lokale beleids- en besluitvorming te beïnvloeden.

De Wmo 2015 is bedoeld om zodanig uitgevoerd te worden dat gemeenten kunnen komen tot lokaal maatwerk.[4] Individueel en lokaal maatwerk voor de cliënt vereist dat de gemeente over voldoende beleidsruimte en sturingsmogelijkheden beschikt om daar ook daadwerkelijk invulling aan te geven. De financiering van gemeenten loopt voor het overgrote deel via de Algemene Uitkering van het gemeentefonds om gemeenten zodoende voldoende beleidsruimte te geven voor integraal lokaal maatwerk in het sociale domein en gemeenten de mogelijkheid te bieden tot doelmatige en innovatieve oplossingen te komen.[5] De verantwoording aan inwoners over de besteding van de middelen vindt plaats via de gemeenteraad en door middel van ingezetenenparticipatie. Convenanten (met het ministerie van VWS en andere stakeholders), bestuurlijke afspraken en dergelijke documenten zijn niet in tegenspraak met democratisch tot stand gekomen wet -en regelgeving en bevatten een nadere uitwerking van en/of toelichting op het beleid. Handreikingen opgesteld en verstrekt door de VNG vormen bijvoorbeeld een uitwerking van gemeentelijk beleid en worden doorgaans door het college van burgemeester en wethouders en/of met inspraak van de gemeenteraad lokaal (ook) vastgesteld.

U vraagt ook hoe het ministerie van VWS waarborgt dat de uitvoeringskaders die richting geven aan gemeentelijke uitvoering zowel op rechtsstatelijke wijze tot stand komen als op rechtsstatelijke wijze worden uitgevoerd.
Gemeenten zijn gehouden aan de geldende wet- en regelgeving bij het maken en uitvoeren van beleid. De Wmo 2015 schrijft bijvoorbeeld voor dat gemeenten periodiek een beleidsplan moeten vaststellen waarin uitgezet wordt hoe de gemeente de volgende jaren uitvoering wil geven aan hun wettelijke opdracht. Dit beleidsplan wordt voorgelegd en vastgesteld door de gemeenteraad. Gemeenten zijn op grond van de Wmo 2015 verantwoordelijk voor kwalitatief goede en passende ondersteuning, het toezicht daarop en de handhaving ervan. In het lokale beleidsplan, in de verordening (via de gemeenteraad) en aanvullend in de beleidsregels (via het college van burgemeester en wethouders) wordt hier nadere invulling aan gegeven.

Tegen een individueel besluit kunnen inwoners bezwaar maken bij hun gemeenten en eventueel het besluit laten toetsen door een rechter. Bovendien kunnen inwoners een klacht indienen over gedragingen van hun gemeente of een aanbieder van een bepaalde dienst. Hiervoor bestaat een wettelijk kader. In het geval van klachten over gedragingen van bestuursorganen geldt hoofdstuk 9 van

[3] Te vinden op de website: https://www.rijksoverheid.nl/documenten/2023/01/20/bijlage-2-code-interbestuurlijke-verhoudingen.
[4] Kamerstuk 36 288, nr.3 p.15.
[5] Kamerstuk 33 841, nr.3 p.87.

de Algemene wet bestuursrecht. Eventueel kan een inwoner zich tot een ombudsvoorziening wenden. Op grond van de Wmo 2015 bepaalt de gemeente ten aanzien van welke voorzieningen een klachtenregeling dient te bestaan en dienen aanbieders in een klachtenregeling te voorzien.

Ik vertrouw erop uw vragen hiermee afdoende te hebben beantwoord.

Hoogachtend,

de minister van Langdurige Zorg,
Jeugd en Sport,

Mirjam Sterk

DGLZ
Directie maatschappelijke ondersteuning

Datum
30 juli 2026
Kenmerk
4493748-1100065-DMO